

+

Homilie op 11-3-2018, vierde zondag van de Veertigdagentijd, lezingen van Jaar A.

Dierbaren,

De blindgeborene zag en geloofde (vgl. *Joh 9,11.38*). De communiezang van vandaag bezingt dat uitdrukkelijk: “... et vidi, et credidi...”: “en ik zag, en geloofde”. Die woorden brachten mij een andere tekst in herinnering, waar de evangelist Johannes over zichzelf zegt: “*En hij zag en geloofde*”, “*Et vidit, et credit*” (*Joh 20,8*). Ook de Samaritaanse vrouw uit het evangelie van vorige week zag: “*Heer, ik zie, dat Gij een profeet zijt*” (*Joh 4,19*), en geloofde. En zelfs Tomas, de “ongelovige” Tomas, zag en geloofde, zodat Jezus hem vraagt: “*Omdat ge Mij gezien hebt, gelooft ge (Joh 20,29)?*”

Zien en geloven. Er lijkt een verband te zijn tussen die twee. Maar dat verband is niet vanzelfsprekend. Dat blijkt al meteen, als we lezen, wat Jezus na zijn vraag aan Tomas zegt: “*Zalig die niet gezien en toch geloofd hebben*” (*Joh 20,29*). En in de Hebrëenbrief lezen we, dat het geloof ons overtuigt “*van de werkelijkheid van onzichtbare dingen*” (*Heb 11,1*). Bovendien zijn er ook tegenvoorbeelden: in zijn rede over het brood uit de hemel zegt Jezus: “*Maar Ik zei u reeds, dat, hoewel gij Mij hebt gezien, gij toch niet gelooft*” (*Joh 6,36*). Een situatie die wij terugvinden in ons evangelie van vandaag, waar Jezus aan het eind tot enkele Farizeeën zegt: “*Als gij blind waart, zoudt gij geen zonde hebben, maar nu gij zegt: wij zien, blijft uw zonde*” (*Joh 9,41*). Ook hier gaat het om zien zonder geloof.

Laat ons de aangehaalde teksten eens wat nader beschouwen, om meer duidelijkheid te krijgen.

Allereerst onze blindgeborene. Hij zag en geloofde. Maar zijn geloof ging aan zijn zien vooraf. Wie vertrouwt ooit zijn ogen – zelfs als die blind zijn – toe aan iemand die hij ongeloofwaardig vindt? Hij heeft zich de ogen door Jezus laten bestrijken met slijk, en heeft diens woord gehoorzaam opgevolgd: hij is naar de vijver van Siloam gegaan en heeft zich gewassen. En toen pas kon hij zien, voor het eerst, met zijn lichamelijke ogen. Want het geloven in de Heer was ook al een zien: een zien met de ogen van zijn hart. Dáárdoor kon hij zich aan Jezus toevertrouwen en genezing vinden. En als de Heer hem dan, buitengeworpen, vindt aan het eind van ons evangelie, en hem vraagt: “*Gelooft ge in de Mensenzoon?*”, en hij antwoordt: “*Wie is dat, Heer? Dan zal ik in Hem gelo-*

ven”, zegt Jezus hem: “*Gij ziet Hem, het is Degene die met u spreekt*”. “*Gij ziet Hem*”: met de ogen van uw hart, nog steeds, en nu bovendien met uw twee ge-
nezen ogen. En dan komt het volmondige antwoord: “*Ik geloof, Heer*”.

Bij St. Jan de evangelist ging het anders. Hij was niet blind geboren, en op het moment waarop hij over zichzelf zei: “*Hij zag en geloofde*” – dat was bij het lege graf, samen met Petrus, op paasmorgen – kende hij Jezus al jaren van heel nabij. Ook hij geloofde al tevoren in Jezus, maar had, net als de andere leerlingen, tot dan toe “*nog niet begrepen hetgeen er geschreven stond, dat Hij namelijk uit de doden moest opstaan*” (Joh 20,9). Ineens gingen hem, bij het zien van de zwachtels en de zweetdoek, de ogen open voor het mysterie van Jezus’ verrijzenis.

De Samaritaanse, die Jezus zei: “*Heer, ik zie dat Gij een profeet zijt*”, had weer een andere wijze van zien dan de blindgeborene of St. Jan. Haar ‘zien’ kwam vooral voort uit wat zij gehóórd had uit Jezus’ mond: “*Dat zegt ge terecht; ik heb geen man; want vijf mannen hebt ge gehad, en die ge nu hebt, is uw man niet*” (Joh 4,17-18).

Tomas onderscheidt zich van de genoemde drie door zijn pertinente weigering om te geloven in Jezus’ verrijzenis, tenzij er aan zijn eigen voorwaarden zou worden voldaan: “*Als ik niet in zijn handen het teken van de nagelen zie, en mijn vinger in de plaats van de nagelen kan steken, en mijn hand in zijn zijde leggen, zal ik het niet geloven*” (Joh 20,25). En Jezus, die zijn hart kent, komt opnieuw, en zegt hem: “*Kom hier met uw vinger en bezie mijn handen. Steek uw hand uit en leg die in mijn zijde, en wees niet langer ongelovig maar gelovig*”. En Tomas roept uit: “*Mijn Heer en mijn God*” (Joh 20,27-28).

Dierbaren, uit dit alles blijkt, hoe diep persoonlijk het verband tussen zien en geloven voor ieder afzonderlijk is. Ook voor u en voor mij. Jezus kijkt niet naar ons uiterlijk, maar naar ons hart (vgl. 1 Sam 16,7). Hij weet wat wij nodig hebben om te kunnen geloven, en Hij schenkt het ons, vaak in een afwisseling van duister en licht. Hij laat steeds opnieuw zijn licht over ons stralen, opdat wij, slapers, zouden ontwaken, en opstaan uit de dood (vgl. Ef 5,14).

Laat ons dan altijd uitzien naar dat licht, en als het komt niet ziende blind zijn (vgl. Joh 9,39)! Wij mogen vertrouwen op Jezus’ woord: “*Al wat de Vader Mij geeft, zal tot Mij komen, en wie tot Mij komt, zal Ik niet buitenwerpen.[...] Dit is de wil van mijn Vader, dat ieder die de Zoon ziet en in Hem gelooft, eeuwig leven bezit; en Ik zal hem doen opstaan op de laatste dag*” (Joh 6,37.40). Amen.